І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК · UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXI. Ч. 184. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 11-го ЖОВТНЯ 1974 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK FRIDAY, OCTOBER 11, 1974 No. 184. VOL. LXXXI.

ЛЕОНІД МОЛОДОЖАНИН ВИСТАВЛЯЄ У ВІННІПЕЗЬКІЙ ҐАЛЕРІЇ МИСТЕЦТВА

Вінніпеґ, Канада. — 1 жовтня відкрилася тут у Вінніпезькій Ґалерії Мистецтва велика виставка скульптур відомого нашого мистця Леоніда Молодожанина. Виставка ця включена в програму відзначення 100-річчя заснування міста Вінніпеґу і її офіційно відкрив посадник того міста Степан Дзюба. В год. 8.30 вечора в новому будинку ґалерії-музею зібралося понад 800 гостей побачити 38 скульптурних праць Молодожанина, що, крім кількох моделів, усі були в бронзі, та окремо — низку рисунків, які доповняли ту виставку. Серед виставлених скульптур звертали увагу потрети Папи Павла VI, кардинала Йосифа Сліпого, генерала Д. Айзенгавера, посадника Вінніпеґу Ст. Дзюби, дир. музею д-ра Ф. Екгардта, відомого мистця фотографії Йосуфа Карша, канадських мистців-малярів Ф. Варлея і А. Джексона, мистця С. Гординського та цілої низки фіґуральних скульптур, у тому фраґменти Шевченківського пам'ятника в Буенос Айресі.

Канадська преса широко відгукнулася на цю виставку, пригадуючи, що Молодожанин-Мол був раніше президентом Манітобського Товариства Мистців і Т-ва Скульпторів Канади. 1966 р. він був обраний членом-кореспондентом Королівської Академії Мистецтв у Канаді, а 1974 р. повним академіком. Нещодавно Манітобський університет відзначив його почесним докторатом.

Леонід Молодожанин

Ця виставка у Вінніпеґу буде відкрита до 14 листопада. Слід згадати, що одночасно в Клінбурґу біля Торонта, у великій музейній колекції МкМейкела, ще від березня дотепер триває виставка 26 скульптур Молодожанина, і її там оглянули десятки тисяч відвідувачів того музею.

ПРЕЗИДЕНТ ФОРД ВПЕВНЕНИЙ, ЩО ЙОГО ЕКОНОМІЧНА ПРОГРАМА ВИПРАВДАЄ СЕБЕ

Вашинґтон. — Під час своєї третьої пресової конференції у середу, 9-го жовтня, президент Джералд Форд заявив, що якщо Конґрес і американський народ підтримають його економічну програму, предложену день раніше на спільній сесії Конґресу, то інфляцію можна буде дещо сповільнити вже в перших місяцях 1975-го року. Він також твердив, що його економічні пропозиції не спричинять рецесії та що в країні тепер не існує рецесія, як це твердять деякі економісти. Більшість запитів під час цієї пресової конференції стосувалися економічних проблем країни. Наприклад, президент Форд заявив, що 5 відсотковий додатковий податок, який мав би бути встановлений для корпорацій та для тих родин, річні прибутки яких виносять 15,000 долярів і більше, та для самітніх осіб, які мають понад 7,500 долярів річних прибутків, зобов'язуватиме правдоподібно тільки до кінця грудня 1975-го року. Президент також повідомив, що цей „надподаток" не становитиме „надто великого обтяження", бо 4-членна родина із 20-тисячним річним заробітком платитиме тільки 42 доляри більше річно, ніж платила досі.

Хоча більшість запитів були зв'язані з економічними проблемами країни, президент Форд відповів також на ряд інших питань. Він, наприклад, повідомив, що може відбути нараду з генеральним секретарем КПСС Леонідом Брежнєвим, ще цього року, „якщо буде на це потреба". Як відомо, така зустріч була запланована аж на наступний рік. Президент також поінформував, що 21-го жовтня відбуде зустріч з мехіканським президентом Луїсом Ечеверією Альварезом. Хоча президент Форд не подав причини цієї зустрічі, то коментатори припускають, що темою наради буде припинення напливу наркотиків до ЗСА із Мехіко.

Під час пресової конференції Президент також заявив свою підтримку для державного секретаря Генрі Кіссінджера, якого почали все частіше критикувати засоби масової інформації та деякі законодавці за його ведення закордонної політики. Президент також сказав, що не вбачає нічого злого в тому, що віцепрезидент-номінат Нелсон Рокефеллер подарував 50,000 долярів для Генрі Кіссінджера та дарував подібні суми й для інших осіб. Заявляючи, що 17-го жовтня свідчитиме перед конґресовою підкомісією в справі помилування Ричарда Ніксона, президент Форд відмовився коментувати цю справу під час пресової конференції. Він також сказав, що вважає, що приватні та парохіяльні школи повинні одержати „якусь допомогу від федерального уряду" і заявив, що не погоджується з рішенням Найвищого Суду, що батьки дітей, які ходять до приватних шкіл, не можуть одержати податкових полегш. Президент не погоджується з рішенням федерального суду, який наказав примусове перевожування шкільних дітей в Бостоні для встановлення расового балянсу, але додав, що категорично засуджує „випадки насильства" з боку людей, які противляться цьому перевожуванні дітей, і закликав всіх „підкоритися законові".

Під час пресової конференції Президент також сказав, що недавна операція, яку пройшла його дружина, наразі не змінила його рішення кандидувати в 1976-му році.

ДЕЛЕҐАЦІЯ УККА ІНТЕРВЕНІЮВАЛА В КОМІСІЇ ОН ТА В АМЕРИКАНСЬКІЙ МІСІЇ В СПРАВІ МОРОЗА

Ню Йорк, Н. И. (УККА) — Як дальший етап акції Українського Конґресового Комітету Америки в обороні українських політичних в'язнів, зокрема голодуючого Валентина Мороза, УККА продовжує заходи перед компетентними чинниками Об'єднаних Націй та в Американській Місії до ОН в справі звільнення Валентина Мороза та Леоніда Плюща, як теж в справі поліпшення в трактуванні українських політичних в'язнів в совєтських тюрмах і концтаборах.

В тягу цієї діяльности, делеґація Українського Конґресового Комітету Америки в складі д-ра Володимира Душника, редактора „Українського Квартальника", маґістра Івана Базарка, екзекутивного директора УККА, та мґра Романа Гуглевича, голови Об'єднаного Комітету Американських Українських Організацій Ню Йорку — Відділу УККА — була прийнята в Комісії Прав Людини Об'єднаних Націй, якій вручено схвалені резолюції на маніфестації в Ню Йорку в дні 29 вересня цього року, та обширний меморіял з численними документами, що відносяться до переслідування діячів української культури. Візита відбулася перед полуднем у вівторок, 8-го жовтня 1974 року.

Делеґацію УККА прийняв Едвард Лосен, заступник директора Комісії Прав в імені директора Комісії Прав Людини, Марка Шрайбера.

Меморіял УККА з'ясував справу Валентина Мороза, його голодівку, як протест проти нелюдського трактування совєтськими тюремними властями, та численні заходи у вільному світі в справі звільнення Мороза й Плюща. В меморіялі також представлено багатогранну дію української еміґрації в Америці, в Канаді та в інших країнах вільного світу: протестаційну маніфестацію у Вашинґтоні 22 червня 1974 року та велику маніфестацію 29 вересня ц. р. у Ню Йорку; спеціяльні резолюції в Американському Сенаті та Палаті Репрезентантів; заяву голови американських профспілок Дж. Міні та заяви і резолюції американських і канадських професійних та академічних асаціяцій і т.п.

Е. Лосен, приймаючи офіційно меморіял УККА, з'ясував процедуру Комісії Прав Людини: Комісія робить абстракти-витяги з петицій та пересилає їх всім членам Комісії, включно з тими урядами, проти яких внесено скаргу за порушення прав людини. Він теж заявив, що Комісія розгляне меморіял УККА, зробить відповідні витяги та перешле їх до розгляду всім членам Комісії, включно з урядами СССР та Української ССР.

Зустріч в Американській Місії до Об'єднаних Націй

В год. 2-ій пополудні того самого дня делеґація УККА, до якої приєднався ще д-р Юрій Волинець, заступник голови Об'єднаного Комітету, відвідала Американську Місію до Об'єднаних Націй, яку прийняв п. Гай Віґінс, головний дорадник амбасадора Дж. Скалі. В довшій дискусії обговорено справу українських політичних в'язнів в СССР. Віґінс заявив, що справа українських політичних в'язнів, а зокрема Валентина Мороза, та взагалі переслідування в Україні, добре відомі всім членам американської Місії, та що Місія має повне зрозуміння і співчуття для тих же в'язнів. Члени Місії, твердив він, дуже часто підносять справу репресій в Україні в офіційних дебатах на засіданнях Комісії. Він теж заявив, що Місія буде продовжувати це робити в будуччині. На закінчення, п. Віґінс виявив признання для УККА за його „послідовну та скоординовану дію" в обороні Валентина Мороза й інших українських політичних в'язнів, додаючи, що УККА є одною з найбільш активних американських організацій в ділянці прав людини.

Телеграми УККА до сенаторів

Дня 3-го жовтня ц.р. Канцелярія УККА вислала телеграми до сенаторів Генрі М. Джексона, Джекоба К. Джевітса та Абрагама Рібікофа, закликаючи їх „не піддержати жадного договору між державним секретарем Г. Кісінджером та совєтським амбасадором Анатолієм Добриніним без виразних клявзуль про звільнення В. Мороза і Леоніда Плюща та свободу руху совєтських громадян..."

У СОВЄТСЬКІЙ КАТОРЗІ: ВАЛЕНТИН МОРОЗ ГОЛОДУЄ

ДЕНЬ ГОЛОДІВКИ

103

УКРАЇНСЬКІ СТУДЕНТИ В ЕДМОНТОНІ ГОЛОДУЮТЬ, ВИМАГАЮТЬ ЗВІЛЬНЕННЯ ВАЛЕНТИНА МОРОЗА

Едмонтон, Канада (М. К.) — У понеділок, 30 вересня, о год. 12-ій вполудне почалась голодівка 15-ох українських студентів університету Альберти в Едмонтоні, в обороні українського історика Валентина Мороза та інших політичних в'язнів у СССР. Голодівку почали студенти: Ігор Карпа, Леся Суховерська, Христя Фіялка, Маркіяна Ценцар, Дарка Брода, Маруся Мацур, Уляна Скольна, Тарас Ґаборка, Петро Біґун, Юрко Стебельський, Нестор Макух, Богдан Романюк, Тарас Ільків та Ірка Чучман. Ідейні українські студенти голодують уже другий тиждень не тільки для солідарности з голодівкою українських студентів університету Йорку в Торонті і в Кіченер, як і раніше в Оттаві та Вінніпеґу, а ле передусім з огляду на критичне здоров'я Валентина Мороза та солідарности з українськими політичними в'язнями в СССР. 1974 р. проголошено „Роком справедливости" Об'єднаних Націй, а Москва пишається своєю конституцією і своїм підписом під Загальною Деклярацією Прав Людини. Отже ж крайня пора, щоб вона припинила знущання над Валентином Морозом, Леонідом Плющем, Вячеславом Чорноволом і сотнями тисяч інших політичних в'язнів усіх націй в СССР. Тому українські студенти в Едмонтоні і приступили до голодівки, щоб звернути увагу прилюдної опінії — громадянства Канади на цей ненормальний стан з Валентином Морозом, якого насильно відживлюють тепер, але не допускають до нього ні його дружини Раїси, ні сина, ні свояків. Отже годі повірити запевненням мін. А. Ґромика, складеним міністрові закордонних справ Канади МекІкенові, будьтоби стан здоров'я В. Мороза „задовільний" і він перебуває „під звичайним наглядом лікарів". Голословна заява не вистачає. Тому 15 українських студентів в Едмонтоні висунули вимогу, щоб медичний персонал Міжнародного Червоного Хреста або якоїсь іншої аґенції Об'єднаних Націй, за дозволом, перевірив стан здоров'я Валентина Мороза і склав звіт про нього. Це можна осягнути завдяки зусиллям уряду Канади. Тому згадані студенти вислали вже приблизно 350 листів: до прем. П. Трудо, міністра закордонних справ МекІкена, членів уряду та послів федерального парляменту в Оттаві, до прем'єра уряду Альберти П. Лоґіда і послів провінційного парляменту, до посадника Едмонтону Айвора Дента та міської управи і ради союзу студентів університету Альберти. Вони сподіються, що при їх допомозі можна буде осягнути згадану ціль, тобто перевірку дійсного стану здоров'я Валентина Мороза та звільнення його. Крім звернулись окремим листом до п'ятьох послів в Оттаві; М. Ламберта, В. Скорейка, С. Папроського, Д. Роша і П. Елзінґи, всіх з Едмонтону та округи Пембіни, щоб вони інтервеніювали в уряді та внесли інтерпеляції в парляменті так, як її внесла міська управа Торонта до уряду прем'єра П. Трудо з вимогою звільнити В. Мороза, а одночасно звернутись з такою вимогою і до совєтської амбасади в Оттаві.

З цією метою українські студенти оголошують пресові комунікати: перший з 30 вересня, другий з 2 жовтня та інформують про свої зусилля у справі В. Мороза і мету своєї голодівки; скликали пресову конференцію тощо. Про голодівку укра-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Ф. А. фон Гаєк і Ґ. Мирдал одержали нагороди Нобеля в економічних науках

Стокгольм. — Шведська Королівська Академія Наук повідомила про те, що нагороди Нобеля за досягнення на відтинку економічних наук на 1974 рік призна но проф. д-ру Фредерику А. фон Гаєку та проф. д-ру Ґуннару Мирдалеві. Обидва відзначені науковці якраз за-75 рік життя коґізбюконтдк кінчують 75 рік життя кожний. У повідомленні говориться, що фон Гаєк і Мирдал мають заслуги „у піонірській праці на відтинку теорії грошей і економічних коливань і у своїй піонірській аналізі взаємозалежности економічних, соціяльних та інституціяльних явищ".

Д-р Фредерик фон Гаєк є родом з Австрії. Упродовж 12 років він викладав економію на Чикаґському університеті, а тепер є візитуючим професором на університеті в Зальцбурґу в Австрії. Д-р фон Гаєк був одним з цих економістів, які дуже точно передбачили економічну кризу в 1929 році, а тепер виявляє глибоке затривоження інфляційним тиском у світі, який, як він твердить, дуже нагадує ситуацію з часу напередодні великої кризи 1929 року. Д-р Ґуннар Мирдал є родом зі Швеції. Під сучасну пору він є візитуючим професором у Сити університеті в Ню Йорку. Славу здобув за написання великої студії „Американська дилема — неґритянська проблема і модерна демократія". Також д-р Мирдал висловлює тривогу, коли йдеться про сучасну ситуацію на терені Америки.

Федеральний уряд витрачає 2 мільйони на допомогу Ніксонові

Вашинґтон. — Сенатор Джозеф М. Мантоа, демократ з Ню Мехіко і голова сенатської підкомісії асиґнування, заявив на засіданні цієї комісії, що федеральний Уряд витрачає тепер майже 2 мільйони долярів річно на опіку і допомогу колишньому президентові Ричардові Ніксонові. Ці витрати, які на бажання сенатора доставив підкомісії представник Уряду, розділені так: вдержання 64 урядовців, військових і цивільних, які працюють в теперішній резиденції Р. Ніксона в Сан Клементе в Каліфорнії, коштують Урядові 841,800 дол., Служба Безпеки — 622,000, службовці секретної служби й інший персонал в Кі Біскейн на Флориді — 500.000 та інші „дрібніші" витрати.

Сенатор відмітив, що 18 осіб, які зайняті в Сан Клементе, працюють в напрямі переставлення кол. Президента з урядового в приватне життя. Витрати для вдержання цих осіб виносять 375,000 річно.

ДОДАТКОВИЙ ПОДАТОК В ЗСА НА 1975 РІК

Вашинґтон. — Президент Форд заповів на 1975 рік введення додаткового 5 відсоткового податку для окремих осіб, які заробляють 7,500 дол. і більше і родин, які заробляють 15,000 долярів і більше річно. Корпорації платитимуть податок на 5 відсотків вищий, вирахований на основі прибутків перед можливими податковими кредитами. Коли прийняти, що специфіковані відтягнення від податку окремих платників рівнятимуться 17 відсоткам їхнього заробітку, тоді на основі пропозиції президента Форда, якщо її схвалить Конґрес, особи і родини платитимуть від устійненого прибутку-брутто (по леґітимних відтягненнях) такий додатковий податок:

Прибуток — брутто	Податок тепер	Додатковий под.
Окремі особи:		
$ 7,500	$ 995	$ —
10,000	1,482	24
15,000	2,549	78
25,000	5,230	212
50,000	14,665	684
Родини без дітей:		
$15,000	$ 2,027	$ 10
20,000	3,035	61
25,000	4,170	117
50,000	12,140	516
Родини з двома дітьми:		
$15,000	$ 1,699	$ —
20,000	2,660	42
25,000	3,750	96
50,000	11,465	482

Свідчення президента Форда в Конґресі відложено на слідуючий тиждень

Вашинґтон. — Перебачений в цьому тижні виступ президента Форда в Конґресі для з'ясування справи помилування кол. президента Ніксона у справі Вотерґейту, відложено на прохання Білого Дому. Представник Уряду заявив, що у зв'язку з перетяженням Президента і публічним виступом у справі інфляції, він не зможе виступити скоріше, як в кінці слідуючого тижня. Політичні коментатори вважають, що фактичною причиною пересунення виступу Форда наступило тому, що Уряд не хотів перешкоджати у підборі лави присяглих для розгляду справи Вотерґейту. Конґресмен Вілліям Л. Ганґейт, демократ з Міссурі, голова конґресової підкомісії, яка була посередником між президентом Фордом і Конґресом в справі виступу, заявив, що Комісія погодилась пересунути свідчення Президента на четвер 17-го жовтня ц. р. не тільки на прохання Уряду, але також судді Сіріки, який вже шостий день намагається скомплетувати лаву присяглих. Деци зія президента Форда виступити в Конґресі з вияснен ням справи „прощення" вини для Ніксона, викликала спочатку здивування, а потім зацікавлення в Конґресі і суспільстві.

Заповідають погодження Конґресу на пропозицію Уряду щодо формули в справі еміґрації з СССР

Вашинґтон. — Згідно з заявою сенатора Генрі Джексона, Державний департамент запропонував сприємливу для Конґресу формулу щодо розв'язки справи додатку до законопроєкту про зовнішню торгівлю, який стосується упривілейованого статусу для СССР в заміну за збільшену еміґрацію з СССР. На основі цієї формули, президент Форд передасть Конґресові два листи, у яких повідомить, що він одержав запевнення від совєтського уряду щодо припинення переслідування осіб, які виявлять бажання еміґрувати з СССР, а також особисту впевненість в тому, що в його опінії число сподіваних еміґрантів з СССР буде значно збільшене. В листі будуть також подані критерії, на основі яких Уряд оцінюватиме фактичний стан на відтинку еміґрації з СССР і цим керуватиметься у своїх дальших взаєминах з совєтським урядом.

Представник сенатора Джексона поінформував у міжчасі, що у випадку, коли одержані листовні запевнення від президента Форда будуть задовільні, сенатор Джексон погодиться на схвалення законопроєкту про зовнішню торгівлю з одночасним признанням для СССР статусу упривілейованої держави у взаєминах з ЗСА.

Леонід Брежнєв хотів би зустрінутися з президентом Фордом

Москва. — З тутешніх дипломатичних кіл інформують, що Леонід Брежнєв розпочав заходи, щоб вже осінню цього року зустрінутися з президентом Фордом, використовуючи перебування Президента в Азії. В Москві поширені навіть вістки, що фактично підготова до такої зустрічі вже почалася, але остаточне рішення в цій справі западе в часі черґових відвідин в Москві Генрі Кіссінджера. Як інформують, головна причина виникнення такого пляну диктована бажанням совєтського уряду втримувати максимально актуальною справу „політики відпруження" (детанту) між ЗСА і СССР, головно у зв'язку зі змінами в урядах ЗСА, Німеччини, Франції і Великобританії. Як відомо, під кінець жовтня Брежнєв матиме зустріч в Москві з західньонімецьким канцлером Г. Шмідтом, а на початку грудня він відвідає Францію, де матиме вершинні наради з президентом Жіскаром д'Естеном.

Сенат відложив припинення військової допомоги для Туреччини

Вашинґтон. — Хоча у середу, 9-го жовтня, Сенат знову проголосував припинити військову допомогу для Туреччини, аж поки президент Форд не докаже, що та країна додержується американських законів відносно закордонної допомоги та поки не буде „значного поступу" в старанних розв'язати мілітарну ситуацію на Кипрі, то кілька годин пізніше Сенат проголосував надати Президентові право відложити це припинення військової допомоги до 15-го грудня ц. р. Резолюція, яка пропонує надати Президентові право відложити припинення військової допомоги, мусить бути ще схвалена Палатою Репрезентантів. Як відомо, президент Форд кількакратно заявляв, що він вжиє „вето" проти будь - якої резолюції, яка пропонує припинити допомогу для Туреччини, бо вважає, що така резолюція підірве старання державного секретаря Генрі Кіссінджера полагодити Кипрську кризу шляхом переговорів.

Розганячі неконформістської виставки в Москві знайшли жертвенного козла

Москва. — Хоч на поверхні не видно у совєтській столиці ніяких особливих зрушень у зв'язку з насильним розігнанням, а відтак дозволом влаштувати виставку совєтського неконформістського мистецтва, наслідки цих подій стають поволі очевидні. Газета „Московськая правда" опублікувала, як інформує „Ню Йорк Таймс" з 10 жовтня, дискретне короотеньке повідомлення про те, що в Черемушському районі Москви звільнено першого секретаря районного комітету Б. Н. Чапліна. Як виявляється, Чаплін впав жертвою совєтсько - партійної бюрократичної політики, яка мусіла знайти собі „жертвенного козла" за провал з виставкою 15 вересня, коли насильно ліквідовано у цьому дистрикті Москви влаштовану тоді мистецьку виставку, що викликало порушення і протести у цілому світі і приневолило відтак Москву до відступу. Загально, однак, переважає переконання, що сам Чаплін був тільки виконавцем постанови, яку виніс московський партсекретар для ідеологічних справ Владимір Яґодкін, який знову у цій справі був у прямому контакті з членом Політбюра і відповідальним за „чистоту" партійної ідеологічної лінії — Михаїлом Сусловим. Постанову не допустити до виставки винесено на найвищому партійному рівні, але відповідальність за наслідки перекинено по „совєтській традиції" на найменше винного у цій афері партійного чиновника.

ЄВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & Holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918
Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

СССР і Азія

Орган ЦК КПСС „Правда" з 5 жовтня поновно підняв у редакційній статті справу „утворення системи колективної безпеки в Азії", мовляв, з такою ініціятивою виступив совєтський уряд, „враховуючи місце цього континенту в житті людства, ролю у світовій політиці держав Азії, інтереси її народів". Особливу ролю і завдання в Азії приписує „Правда", чи точніше КПСС, Совєтському Союзові з уваги на те, що СССР займає, як пише газета, значну частину території цього континенту". У статті „Правда" підкреслює, що „проблеми Азії займали і займають важливе місце у зовнішньо-політичній діяльності нашої держави" і що „на протязі всієї своєї історії Совєтський Союз рішуче підтримував рух народів Азії проти імперіялізму і колоніялізму. Ми подавали широку безкорисну допомогу монгольському, китайському і корейському народам у боротьбі за національну свободу і незалежність проти імперіялістичної агресії".

Зайво було б розглядати тут докладніше доцільність пропонованої Москвою „системи колективної безпеки" в Азії. Вже той факт, що з такою пропозицією виступила Москва — насторожує. У ще більшій мірі мусить насторожувати і те, що згідно з пляном Москви, власне СССР, тобто совєтська російська колоніяльна імперія, яка має під своєю контролею і пануванням поважну частину азійської території, — мав би бути найголовнішою опорою цієї „системи колективної безпеки".

Не треба багато вглиблюватися в минуле, щоб відтворити історію формування російської колоніяльної імперії в Азії. Поминаючи вже захоплення Сибіру, нагадати б завоювання Центральної Азії і перетворення незалежних колись держав на тому просторі у російські колонії. Не дістали незалежности поневолені царською російською імперією народи Азії і після того, як на місце царату прийшов большевицький режим. Змінилась форма поневолення, але не змінилася сама суть. Народи Туркестану — таджики, казахи, узбеки, киргизи, туркмени, Кара-Калпаки — всі вони не стільки заінтересовані у „системі колективної безпеки", якою закріплено б їхню неволю, а у знищенні російського панування в Азії, тобто якраз цієї системи, яку пропонує усім народам Азії совєтський уряд. Коротко, парафразуючи власне „Правду" можна б сказати, що „основним завданням сучасности є ліквідація останнього у світі російського колоніялізму" бо щойно тоді в Азії запанує справжній мир і справжня безпека.

Хліб наш щоденний...

Дуже багато уваги на Генеральній Сесії ОН присвячено бракові харчів у світі і можливостям прохарчування мільйонів голодуючого населення, головно в недорозвинених країнах. Представники азійських і африканських держав звертались з апелем до поодиноких країн зарадити ситуації і прийти з конкретною допомогою потребуючим державам. Становище до цієї пекучої проблеми зайняв також у своїй промові державний секретар ЗСА Генрі Кіссінджер, а президент Джералд Форд заявив, що хоч З'єдинені Стейти Америки самі переходять тепер економічну кризу і знаходяться в боротьбі із всезростаючою інфляцією, вони готові взяти на себе певні зобов'язання і виділити зі своїх запасів відповідну кількість харчів для голодуючого населення у світі. До речі, власне справу харчів президент Форд поставив на перше місце в своїй програмі поборювання інфляції.

Американська преса, відмічуючи і дискутуючи над обидвома заявами державних мужів ЗСА, звернула в першу чергу увагу на нереальність обіцянок уряду, бо ситуація на сільськогосподарському ринку не покращала, а навпаки. Дуже вимовним представником опозиції до заяв Кіссінджера і Форда був секретар рільництва Бац, який ствердив, що міжнародна дискусія була скерована не у властивому напрямі, бо заінтересовані країни дискутують тільки над проблемою допомоги, але цілковито ігнорують важливішу проблему харчової продукції навіть у країнах, що потребують харчів.

Коментатори звертають увагу, що ЗСА властиво перестали вже бути найбільшою „спіжаркою світу", а дотеперішні запаси, у зв'язку з поганими жнивами в останніх кількох роках і продажем поважної кількости пшениці Совєтському Союзові, майже вичерпались. Тому було б нерозумно залишати під загрозою власне населення.

Очевидно, помимо дискусії і висловлених критичних думок на сторінках преси, урядова програма допомоги потребуючим країнам буде здійснена, бо Америка не може дозволити собі на скорочування програм там, де може бути загрожений престиж ЗСА. „Сепарастичні" міркування Баца логічно повинні б закінчитися його резигнацією, чого вже настирливо вимагають демократичні провідники в Конгресі на чолі з сенатором Генрі Джексоном.

Справа бо прохарчування всіх людей мусить бути не тільки справою престижу заможніших країн, але справою взаємозалежности всього людства в теперішній добі атому і здобування космосу.

Ейсаку Сато і Сен Мекбрайд одержали мирову нагороду Нобеля

Осльо, Норвегія. — Нобелівський комітет повідомив про те, що цьогорічні Нобелівські нагороди миру признано колишньому прем'єр-міністрові Японії Ейсаку Сато та колишньому міністрові закордонних справ Ірляндії Сену МекБрайдові. У повідомленні говориться, що мирову нагороду Нобеля для Ейсаку Сато признано за його успішну працю над обмеженням атомового узброєння у світі і для справи загального політичного відпруження у світі, а Сену МекБрайдові за досягнення на відтинку прав людини у світі. „Їхні зусилля увінчалися успіхом в ділянках, які в нашу добу є центральними для справи миру" — стверджується у формальній інформації про номінацію.

Відзначені нагородою Нобеля одержать разом 124,000 долярів, золоті медалі і дипломи на церемонії, що відбудеться в Осльо 10 грудня. В минулому році, як відомо такі нагороди одержали Генрі Кіссінджер і Ле Дук То з Північного В'єтнаму на знак признання за досягнення перемир'я В'єтнамі. Рішення тоді Нобелівського комітету викликало гострі протести і закінчилося уступленням двох з 5 членів Комітету. В цьому році було зголошених понад 50 кандидатів на нагороду Нобеля, між ними колишній президент Ричард Ніксон.

І. Світ

БАМ

(2)

Є велике питання, якою енергією рухатимуться потяги, себто, які льокомотиви будуть вжиті, бо сьогодні більша частина Амурської залізниці вживає вугілля для парових льокомотивів. Там, здається, дизелів не вживається; на сибірській головній магістралі у багатьох її частинах вживається електрика. Очевидно, що в гірських районах БАМ'а буде теж вживатися електрику, тому будують великі гідростанції в Братську та інших місцях, — мабуть і на верхній течії р. Лени, — їх також вживатиметься для обслуги БАМ.

Наявність вічної мерзлоти в тих широтах — це також значні турботи на Амурській залізниці, бо, через неї нема там води, яка потрібна для парових льокомотив, що вживають вугілля. У І томі „Праць інституту Мерзлоти" з 1946 р. є цікаві матеріяли про дослідження цього постійного явища в значній частині Сибіру, Якутії й Далекого Сходу. Крім того від Станового Кряжу до берегів Тихого Океану є інше важливе явище — зони землетрусів з балем до 6.

Місцевості, де має проходити магістраль, зокрема її частина від озера Байкал до Олекми - Тигдинська, мають гірські кряжі з високими вершками, вузькими глибокими просмиками - каньонами, льодовиками, великі простори, вкриті літом мочарами, під якими лежить вічна мерзлота глибиною до 100 метрів. Літо там коротке, підсоння тяжке, а сувора зима тягнеться 7 місяців.

Такий район, як Олекминський Становик, є гірська країна, з дуже покрученими ланцюгами гір, які йдуть вздовж річок з крутими берегами та вузькими долинами.

Нам довелося переводити студії про трасу БАМ, коли складався проєкт друку нашої мапи Зеленої України, що вийшла з друку в Харбіні в 1937 р., але тоді ми зазначили на ній тільки лінію від малої станції Ізвесткової на Амурській залізниці до Усть - Німана, бо відомості про головну лінію були недостатні для її накреслення на мапі. Про будову залізниці від станції Волочаєвка до Комсомольська на Амурі вже було досить відомостей, вони друкувалися тоді в хабаровському часописі „Тихо - Океанська Звезда".

У тих описах писалося, що будову переводили силами „Дальстроя", керованого ЧЕКА, отже, руками каторжан... У книзі Чабата про СССР теж зазначається, що в будові значних проєктів 1930 - 1950 років вживалася праця засланців. У книзі Е. Кісля „Радянський Далекий Схід", Мюнхен 1953 р. пишеться, що БАМ будується від Тайшета до Кіренська вздовж ріки Лени, а потім БАМ перейде до ріки Мами і через ріку Вітим пов'яжеться з Амурським краєм.

Цікаво занотувати, що американське відоме „Нейшенал Джеографік Сосаєті" у своїх мапах зазначало трасу БАМ з певними помилками, як напр., залізницю, яку ми назвали, що вона сполучує Усть-Німан, там доведено до Тірна та Согда, коли вона в дійсності проходить значно дальше. В останній їх мапі з 1960 р. та атлясі БАМ і зовсім не зазначений. Хто має особливий інтерес дізнатися про місцевості, через які проходить траса БАМ, може зачерпнути про це відомості з багатьох джерел, головно з експедицій від 1933 до 1939 років, а серед них — праці: Коржинського, Петрова, Котельникова, Круглова та Минаєва. Останній автор зупиняється багато на впливах вічної мерзлоти та на трудноцах, які вона приносить для золотої промисловости в районі, де магістраль має перейти з басейну ріки Олекми до Амурського краю.

Цікавий матеріял про трасу БАМ між Нюкша й Тиндра є в дослідах Ефремова, де автор досліджує інженерно - геологічні проблеми, пов'язані з непевними грунтами, просякнутими у багатьох місцях мерзлотою. Велика кількість таких проблем, очевидно, примусила Москву відмовитися від т.зв. „північного" проєкту.

Тому, що наша стаття присвячена БАМ, нам доводиться зачіпати й інші питання, пов'язані з ним початками „праці" чекістів зі засланцями, фактично з використовуванням їх для різних проєктів, де треба було нелюдські умови переборювати. Одже, для такої праці, за висловами А. Солженіцина, треба було створити окрему організацію, яка поволі виросла в БАМлаг. На чолі цієї організації Москва поставила випробуваного спеціяліста, який здобув довір'я Сталіна та його окруження — Нафталея Френкеля. (див. стор. 77 у II томі „Архіпелага Гулага").

Френкель дістав орден Леніна за виконання будови Беломор - канала (де до речі довелося працювати колишньому членові Української Центральної Ради з Білої Церкви Йосипу Сніжному, який пізніше втік до Харбіну в Манджурії та помер кілька років тому в Аргентині). Френкель ненавидів інженерів та визначався надзвичайною жорстокістю. Цей Н. Френкель дістав призначення в 1930 роках будувати БАМ, але тому, що цей проєкт ще не був початий, він став керувати прокладанням другого таврового шляху Сибірської залізниці (ми не маємо інформації, чи був він на будові початків БАМ у Тайшеті).

Треба нагадати, що з розбудовою західньої частини БАМ, від Тайшету на Сибірській залізниці до Братська, там було вжито велику кількість засланців й вживається ще й тепер, як свідчать українці, що там були до 1968 року. В районі цих будов совєтська влада мало рахується з місцевим населенням, так, наприклад, для будови великої греблі на ріці Ангара, де побудована електростанція Братська, силою 4,5 більйона кіловат, довелося на протязі двох літ затопити великий простір землі, на якому було 238 поселень, 7 містечок та 57 колхозів та совхозів. Населення з них було переведено частинно на нові вищі місця, а більшість приневолена перейти до міського населення, бо там не вистачало робочих рук, через велику „текучість" робітників. Очевидно, з тим з'явились і нові проблеми, як пише радянський автор Л. Нечаєв, що „великим завданням для влади є зберегти працездатність сільського населення, щоб забезпечити цей район харчами, зокрема городиною", бо затоплені місцевості мали дуже плодючий грунт.

В офіційних совєтських оглядах, зокрема географічних, завжди підкреслюється важливість розвитку промислово - економічних розбудувань, і одночасно нотується, що головною масою робітників є мішані люди різних національностей, які з „ентузіязмом будують совєтську країну" — створюють єдиний „совєтський народ". Очевидно, що в таких умовинах мало б прийти до злиття різних національних груп для повної перемоги цієї нової совєтської доктрини. Проте, всупереч їй, створюється ґрунт для нехіті до праці, велика текучість населення, як наприклад, в Тайшетському районі в 1959 році приїхало до району 4.200, а виїхало — 3.800. Згаданий нами вище автор говорить, що населення Тайшето - Братського району переважно збільшилося за рахунок „переселенців", в той самий час більшість їх не є зайнята в громадсько - корисній праці. У совєтських книжках тепер появився новий термін „механічний приріст" населення, себто, присланий з інших місцевостей, так, наприклад, для згаданого району він рахується 50 - 55% всього населення. Цей самий процес втягання „механічного приросту" буде запроваджений і на будові БАМ'у.

На закінчення нашої статті хочемо знову згадати про чужинецький капітал. Москва надіється використати його, а опісля зробити те саме, що вона зробила з японцями на острові Сахаліні: біля нафтових джерел міста Оха, концесії фірми Міцубіші японці примушені були віддати большевикам через порушення договорів Москвою. Те саме було з англійським капіталом на Ленських золотих копальнях, зокрема в Бодайбо, також конфіскація концесії з машинами та з іншими розбудовами американської фірми Гаррімана, або 400 більйонів рублів, що французи вклали у будову т.зв. КВЖД у Манджурії, через позику царському урядові, — до речі, ці гроші в „Китайсько - Восточную Железную Дорогу" вклали дрібні рентьє Франції, а не банки...

Тому, мабуть, американський Сенат так зволікає з наданням Москві статусу привілейованої країни в торгівлі та кредитах, які Москва так сильно домагається... але це є вже інша складна тема, яку залишаємо осторонь.

Голоси читачів

В ОБОРОНІ СОЮЗУ УКРАЇНОК

Закиди Василя Сосяка (Свобода ч.: 179, 4 вересня) Союзові Українок і взагалі українським жінкам, що вони не присвячують досить уваги, а то і занедбують справу національного виховання нашої молоді, не лише невиправдані, але й кривдячі.

Невиправдані тому, що національне виховання молоді — це обов'язок не лише Союзу Українок, чи жінок, але усього громадянства, іншими словами — кожного дорослого українця, жінок і чоловіків, молодих і старих, жонатих і не жонатих. Кожний американський громадянин, жонатий чи ні, батько чи бездітний, 18-річний чи 60-річний платить „шкільний податок" як частину свого маєткового чи прихододового податку. Це саме є в інших державах. Тим часом, у нашій суспільності ввесь тягар національного виховання молоді спадає на батьків дітей шкільного віку, і треба подивляти та шанувати тих, що не жалують грошей і труду, щоб виховати своїх дітей як українців. Це ж вони вечорами і суботами мусять їх возити до шкіл українознавства, до Пласту, чи інших молодечих організацій, на проби хору або танців. Влітку вони висилають їх до таборів. Все це коштує не лише багато їзди, зречення з власного відпочинку, але теж додаткові грошові видатки, починаючи від шкільних і таборових оплат до придбання народніх строїв, бандур і т.п.

Громадянство проголошує гасла „лицем до молоді", нібито журиться майбутнім нашої громади, нарікає на молодь, але дуже мало конкретно допомагає. Як така допомога мала б виглядати?

Якщо нам не здобутися на Виховну Централю з мільйоновим річним бюджетом в більших скупченнях українців, то, на нашу думку, повинні існувати якісь місцеві виховні ради (Борд оф Едукейшен), які координували б всі виховні зусилля на даному терені. Це привело б до максимального використання всіх ресурсів, без дублювання й витрат талантів і часу. Одним із завдань такої ради було б збирати гроші (з коляд, з льотерій, імпрез тощо) на місцевий виховний фонд. Цей фонд мусів би досягати десятки тисяч долярів річно, а в більших містах, як Ню Йорк, Філядельфія, Чикаго — і сотню тисяч. Ці фонди потрібні на підручники та всілякі зорово - слухові засоби навчання, на стипендії для учителів, щоб уможливити їм доповнюючі студії українознавства влітку в Гарварді (молодші учителі можуть цього потребувати) чи на педагогічні курси, на стипендії для студентів на літні курси при Гарварді і вкінці на оплату учителям. Тільки краще оплачуючи учителів, можна буде привабити добрі фахові молоді сили, можна переводити селекцію між ними і можна ставити вищі вимоги до них. Місцева виховна рада приймала б учителів на роботу і їх оплачувала б. Тому вона мусіла б складатися з найбільш авторитетних осіб з різних ділянок нашого життя (релігійного, наукового, господарського, громадського та професіоналістів). Так є в американському суспільстві.

Союз Українок, на жаль, не виховна Централя з мільйоновим фондом. Але як організація жінок (матерів і не матерів), які мають активне громадське зацікавлення, вона присвячує багато уваги і національному вихованню нашої молоді, більш як будь-яка інша наша організація. Союз Українок влаштував вже низку конференцій, присвячених виховним питанням: остання відбулася в Чикаґо 5 - 6 жовтня, де обмірковувано різні аспекти національного виховання, зокрема в дошкільному віці. Весною відбулася одноденна конференція в Детройті. Майже кожний відділ Союзу Українок вже влаштовував не одну доповідь на виховні теми. СУА розпочав стипендійну акцію для дітей у Бразилії і сьогодні біля сто дітей вчаться за гроші спонзорів, організованих Союзом Українок. В різних містах постають світлички для дошкільних дітей.

Всіма цими справами, властиво, повинні займатися спеціяльні комісії, на зразок КоДУСу, чи місцеві або центральні шкільно - виховні ради. А що їх немає, або є мало активні, СУА намагається заповнити прогалину.

Додаймо ще такі факти з діяльности СУА: коли всі інші організації розвалюються або завмирають, СУА щораз більше поширює своє членство, творить нові, зокрема молодечі, відділи і не розпадається. В СУА об'єднані жінки різних політичних переконань, до СУА належать давно народжені в Америці і нові — і нема конфлікту між ними і новоприбулими. Союз Українок — це одна з наших небагатьох організацій, перещіплених з України, яка зуміла пустити корені на новому ґрунті, щоб далі розвиватися. СУА видає безперебійно, місяць за місяцем, свій журнал „Наше Життя". Старші відходять, а їм на зміну приходять молоді, які беруть на себе тягар редагування й адміністрування такого періодичного видання. Який інший журнал — без ніякої зовнішньої допомоги — зумів так довго вдержатися, так регулярно появлятися та мати так добре зорганізовану редакцію й адміністрацію?

На нашу думку, Союз Українок є найбільш конструктивна динамічна організація, яка не тратить часу на складання різного роду заяв, проклямацій, резолюцій, — до чого зводиться робота багатьох інших центрів, — але ділово і, найчастіше, дуже ефективно береться за розв'язування пекучих конкретних проблем і виконування громадських, харитативних, виховних та інших завдань, що стоять перед нашою громадою.

Виглядає, що наші жінки виявляють багато більше діловости, зрозуміння потреб і сенсу відповідальности. Між іншим, активнішими членами наших студентських товариств переважно є студентки. Пропорційно більше наших дівчат кінчає студії, тоді, коли хлопцям мов би бракувало сили волі, витривалости і працьовитости так потрібних у студіях.

Можливо, дехто прийме це несерйозно, коли висловлю думку, що якщо б в УНРаді, СКВУ чи УККА керівництво було в руках наших жінок, ці центри були б багато більше динамічні і успішніші в їхній роботі.

Хай ці слова признання будуть квіткою — від чоловіка не шовініста — з нагоди 50-річного ювілею СУА.

Щасти Вам Боже, союзянки. Ви на добрій дорозі!

Богдан Цимбалістий
Джеймставн, Н. Дж.

— □ —

СОБІ НА БІДУ

Собі на біду, як то говориться, відкрила редакція „Свободи" двері для голосів читачів. Будете мати не мало мороки з тими голосами, тим паче, що від деякого часу таки забагато не лише друкарських, а таки редакційних „чортиків" і промахів появляється у щоденнику, і читачі схочуть вияснення чи справлення. От сьогодні беру в руки найновіше число 179-те „Свободи", дивлюся на день видання і бачу: 4. вересня 1974. Протираю очі, дивлюся на другу й третю сторінку, всюди 4. вересня. Буває, що газети „вилежуються" на пошті два або й три дні, але повний місяць — такого ще не бувало. Щойно в англійському тексті вичитав, що це число з 4. октобра, себто жовтня, не вересня. Не один з читачів, поглянувши на дату, може кинув газету до смітника, бо кому цікаво читати щоденник з перед місяця.

Та це саме число мало „пеха", бо на даті не скінчилося. Між оповістками читаю кондоленційного листа генерала П. Шандрука до Блаженнішого Верховного Архиєпископа Йосифа з приводу смерти св.п. Архиєпископа Кир Івана. Думаю, що цей лист мав бути вміщений в іншому місці щоденника, бо це ж престижевий лист, не якась оповістка.

В інформаційній статейці про маніфестацію американських русинів (? О.З.) у Вашингтоні читаю таке: у посвяченні (каплиці) братимуть участь чотири карпатські єпископи... Знаю, що є карпатські олені, карпатські ведмеді, але про карпатських єпископів ще не чував, і не знаю де вони мають свої „гражди". Цікаво, як вони дістануться з Карпат до Вашингтону?

О. З.
Боффало, Н.Й.

О. Гайський

СЛОВО РІДНЕ, МОВО РІДНА...

(Проф. д-р Михайло Лесів про нашу мову й нашу молодь в Америці та про наш Гарвардський Центр)

(3)

Брав я участь у семінарі на тему „Повість временних літ" та в щотижневому семінарі на українознавчі теми, де я мав змогу виголосити дві доповіді: „Польський вплив на староукраїнську літературну мову" та „Паралельні граматичні форми в сучасній укр. літературній мові".

Мої студенти писали річні праці на згадані теми з українського мовознавства, постійно зі мною зустрічалися на консультаціях (у визначених годинах і поза ними), де ми виясновали багато справ, передовсім наукового порядку.

Брали вони участь не тільки в українознавчому семінарі, але й у численних сходинах наукового характеру, де виступало багато славістів, із мовознавчими та літературознавчими темами.

Мої студенти подобалися мені серйозним підходом до праці та глибоким зацікавленням проблемами. Студенти працювали багато й інтенсивно; важко було б усе перерахувати. (Згадати хоча б редагування „Рецензії", записок „Мініютс" із семінарів, перекладної праці і т.п. — Прим. О.Г.).

Питання: Яка Ваша думка, як мовознавця, про недавні виступи д-ра М. Стахова на сторінках „Америки", де автор посуджує наш Гарвардський Центр про транскрипцію наших стародавніх рукописів згідно з московською вимовою?

Відповідь: На мою думку, у цій статті (в „Америці") побудовано закид семінареві „Повісти временних літ" на основі машинової помилки (браку одного діякритичного знаку над ‚е'), якого не можна трактувати серйозно. Справа ж не в одній літері, а в методах дослідження та в науково — об'єктивному спрямуванні цілого семінару, на якому автор статті не був. Я був (на цьому семінарі), а тому можу сказати, що „Повість временних літ" на семінарі трактувалася всебічно, об'єктивно, науково — як пам'ятка, яка належить до нашої культури й літератури.

Питання: Яке, на Вашу думку, місце ГЦУС займає серед подібних національностевих центрів Гарварду?

Відповідь: Дуже поважне, так з уваги на широкозапляновану програму студій та досліджень, як із уваги на постійних професорів, з яких два (проф. д-р Омелян Пріцак, проф. д-р Ігор Шевченко) — члени Американської Академії Наук.

Не маю змоги детальних порівнювань, але гадаю, що українські студії вибиваються на одне з перших місць у загальній структурі студій.

Питання: Що, на Вашу думку, цей наш Гарвардський Центр сам собою означає для нашої науки?

Відповідь: Цей український центр має велике значення для студій над українською мовою, літературою й історією тощо в англомовному світі. Вони можуть бути важливі самі по собі, а також через те, що спопуляризують знання української культури, в ширшому розумінні цього слова, серед англомовного наукового світу.

Це дуже важлива справа — можна сказати, нарешті початок того, що нам бракувало: вікно в міжнародну науку.

Питання: Чи мали Ви трудноці з одержанням відпустки від Люблинського університету для викладів у Гарварді?

Відповідь: Мій університет дав мені річну відпустку на поїздку до Гарварду, хоча навантаження дидактикою в нас серйозне — відсутність хоч би одного викладача може справляти деякі трудноці в організації академічного року. Моя університетська влада була навіть задоволена, що на викладання в Гарвардському університеті запрошено когось з нашого університету. Контакти між університетами таким чином зміцняються, а це в науці важлива справа. Мабуть тому дістати відпустку на приїзд сюди не було важко.

Питання: Якою опінією втішається Гарвард у польському науковому світі? Чи знають там про ГЦУС і його професорів?

Відповідь: Про Гарвард знає цілий світ, як про найкращий і найславніший науковий центр Америки; знають про нього і радо приїжджають сюди науковці також з Польщі. З університету, в якому я працюю, були вже деякі мої колеги: ті, що навчають англійську мову і філософи.

Про ГЦУС у нас ще мало знають, мабуть прийдеться мені там про нього розказати, як повернуся додому. Поодинокі професори, які зв'язані з ГЦУС, відомі в нас своїми науковими працями. Це професори: Пріцак, Шевченко, Вайнтрауб і ін.

Питання: Чи перед виїздом до Америки Вам було відомо про якусь опозицію всередині тутешньої української громади супроти ГЦУС чи його проводу? Яка Ваша думка про таку „говорену опозицію", яка навіть не завдає собі труду поїхати до Гарварду й особисто побачити-почути те, що, здебільша, зовсім безпідставно критикує, підозріває та засуджує?...

Відповідь: Ні, я про це не знав. Думаю, найважливіша справа є діло. (В усній розмові, в травні, проф. М. Лесів сказав: „В кінці всяких говорень лишається те, що конкретно осягнено - здобуто — Прим. О.Г.).

Люди, які сюди приїжджають (а відвідує наш центр дуже багато людей, майже щоденно), виходять звідси з переконанням, що твориться тут добре діло, з якої б точки зору не дивитися на нього. Люди доброї волі, реалісти, не повинні перешкоджати в організації центру українознавчих студій у Гарварді: це справа благородна, поважна й потрібна. Во-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Пластові „Перші Стежі" відбули наради на Союзівці

Учасниці нарад куренів УПС і УСП „Перші Стежі" на Союзівці.

Союзівка, Кергонксон. — Понад 30 членів Куренів Уладу Старших Пластунок та Уладу Пластунів Сеньйорів „Перші Стежі" взяли участь в річній раді, яка відбулася на цій оселі УН-Союзу в суботу і неділю, 5-6 жовтня. Серед учасниць ради були члени цих куренів з Ню Йорку, Нюарку, Вашингтону, Трентону, Детройту, Пассейку, Балтимору і Філядельфії. Нарадами проводила „стежинка" пл. сен. Наталка Коропецька при допомозі курінних пл. сен. Христі Певної (УПС) та ст. пл. Христі Біляньської (УСП); писарювала пл. сен. Оксана Коропецька. Наради зосереджувалися на двох головних темах: участь Пласту, як організації, в громадському житті української спільноти та ідентичність української молоді і її місце в двокультурному середовищі. Рада рівнож виробила плян таборів на зимовий і літній сезони, намічуючи лещетарський табір в Канаді, „Стежки Культури" в ЗСА і Канаді та табір розвідувачок. Пл. сен. Н. Коропецька формально закінчила раду о 12-ій годині в неділю на поляні біля віллі „Київ", яка була осередком нарад впродож цих двох днів. Перед закінченням всі учасниці взяли зорганізовано участь в Богослуженнях в каплиці Союзівки. В пополудневих годинах, заходами „Перших Стеж" відбулася в бібліотеці Гостинниці виставка ліноритів Володимира Валяса.

Звільнили закладників

Санто Домінго. — У середу, 9-го жовтня, члени терористичної лівої організації „Рух 12-го Січня" випустили на волю 7 закладників, яких держали під загрозою смерти у венесуельському консуляті від 27-го вересня ц. р. Між звільненими закладниками є Барбара Гачисон, працівниця Інформаційної Служби З'єднаних Стейтів. Самі терористи - схоплювачі відлетіли до Панами, яка погодилася надати їм політичний азиль. Первісно терористи вимагали також 1 мільйон долярів викупу та звільнення 37-ох „політичних в'язнів", але остаточно погодилися звільнити закладників в заміну за дозвіл відлетіти до Панами.

УКРАЇНСЬКІ СТУДЕНТИ В ЕДМОНТОНІ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

їнських студентів появились короткі згадки та дві світлини в щоденнику „Едмонтон Джорнал" з 1 і 4 жовтня, інформаційні статті в „Ґейтвей", тижневику (професійної) спілки студентів університету Альберти з четверга 3 жовтня ц. р. із світлиною голодуючих студентів біля вогнища в будинку тієї ж студентської спілки. Про голодівку подали вістки радіовисильні в Едмонтоні, але її промовчували досі стації телебачення. На столику біля голодуючих лежать книжки в чужих мовах В. Мороза, Л. Плюща та інших українських політичних в'язнів і памфлети. Ці останні роздають даром зацікавленим студентам та відвідувачам, а книжки продають. Збирають теж підписи в обороні В. Мороза під заявою в справі його звільнення; їх перешлють Комітетові в обороні В. Мороза в Торонті, до Об'єднаних Націй, Міжнародного Червоного Хреста, Секретаріяту СКВУ і до совєтського уряду в Москві.

Голодуючих студентів підтримують не тільки їхні приятелі і батьки, але їх відвідали в п'ятницю 4 жовтня всі три українські Владики в Едмонтоні: Архиєпископ Андрій (УГПЦ) та єпископи: Ніл і нововисвячений Дмитро (Грещук), оба митрофорні протоієреї, протоієреї та отці; голова Відділу КУК в Едмонтоні інж. М. Бойко з секретарем І. Хомою та членами Управи, голови деяких організацій і ваш кореспондент у четвер 3 жовтня, а в неділю 6 жовтня пані з Гуртка Книголюбів. Митрофорний протоієрей о. Юрій Ковальський відслужив у неділю 6 жовтня під вечір св. Літургію в домівці Союзу Студентів, де вони голодують. Зворушливі промови виголосили Владики Андрій і Дмитро. Голодуючі українські студенти бадьорі духом і держаться дуже добре. Інформації складає їхній речник студент Богдан Романюк. Усі вони під лікарською опікою д-ра Дениса В. С. Хрептули і залишаються на дієті „О", тобто приймають тільки воду, пастильки солі і таблетки вітамін.

Як довго голодуватимуть? Аж лікар не прийме рішення, що голодівку треба перервати з огляду на їхній здоровний стан. Лікар відвідує українських студентів кожного дня і в четвер, 3-го жовтня, казав студентці Лесі Суховерській припинити голодівку. Незважаючи на голодівку, всі згадані українські студенти вчаться і відвідують виклади в університеті. Очевидно тому з кожним днем стають слабшими фізично. Слід теж підкреслити, що голодуючих відвідали посли до провінційного парляменту: К. Чічак, Ю. Козяк, до федерального парляменту в Оттаві Д. Папроський та інші. Всі відвідувачі підтримують їх на дусі та запевняють, що інтервенюватимуть в урядах.

Заповідають поширення американсько-польських зв'язків

Вашингтон. — Тут почалася 8 жовтня офіційна однотижнева візита Едварда Ґєрика, польського комуністичного лідера, який відбув довші наради з президентом Фордом та державним секретарем Генрі Кіссінджером. Вечором того ж дня у Білому Домі в честь польських гостей президент Форд влаштував обід. Згідно з інформаціями, між ЗСА та Польщею підписано сім угод, що стосуються: а) спільного 54-мільйонно-долярового проєкту для наукових і технологічних дослідів, б) співпраці на відтинку видобування та використування вугілля, в) податкової конвенції з метою усунути подвійне оподаткування, г) співпраці на полі медицини і охорони здоров'я, включаючи 80 специфічних медичних проєктів, ґ) співпраці в ділянці охорони оточення, д) торгівлі сільсько-господарськими продуктами, е) оформлення спільної економічної ради на базі Торговельних палат обох країн для координації господарської співпраці. У програмі є ще узгіднення та підписання додаткових дев'яти угод щодо американсько-польської співпраці. Коментатори твердять, що американсько-польська співпраця, не рахуючи співпраці американсько-совєтської, є найбільша щодо об'єму з усіх комуністичних країн.

Г. Кіссінджер переговорює з президентом Анваром Садатом

Каїро. — Безпосередньо після прибуття 9 жовтня до єгипетської столиці державний секретар Генрі Кіссінджер мав довшу розмову з єгипетським президентом Анваром ель-Садатом. Розмови продовжувалися 10 жовтня, але ніяких конкретних інформацій про їх висліди покищо не подано. Генрі Кіссінджер тільки заявив після прибуття на каїрський аеропорт, що „президент Форд вважає за свій обов'язок продовжувати заходи, що їх вже раніше робили З'єднані Стейти" щодо досягнення миру на Близькому Сході. Американські чинники інформують, що позитивним елементом на сучасному моменті є це, що ізраїльський прем'єр Ітцак Рабін займає весь час дуже поміркуване становище і виявляє бажання продовжувати переговори. Свою „добру волю" Ізраїль продемонстрував якраз 9 жовтня, коли ізраїльські вояки не допустили до спроби значної кількости ізраїльтян відкрити нове ізраїльське поселення на західньому березі річки Йордан, тобто на території, до якої претенсії зголошує Йорданія, а яку Ізраїль готовий звільнити, як тільки закінчаться успішно переговори.

В Югославії арештовано письменника Мігайла Мігайлова

Београд. — Лондонський „Таймс" повідомив про те, що 8 жовтня югославська поліція арештувала у Новім Саді відомого письменника-дисидента російського походження Мігайла Мігайлова, обвинувачуючи його у поширюванні ворожої пропаганди і зв'язках з іноземними еміграційними організаціями. У Мігайлова забрано при обшуку машинописи його есеїв, що він погодився написати для західньої преси. Ці есеї були публіковані у західніх періодиках, а відтак перекладені на російську мову і опубліковані в російськомовних еміграційних періодиках „Посєв" і „Русская мисль". Поліція закидає Мігайлову, що він погодився на публікацію своїх праць у російських еміграційних журналах.

Як інформують, Мігайлова арештовано на вимогу совєтських чинників, які вже декілька разів звертали увагу югославському урядові на те, що він толерує таку „протисоціялістичну" шкідливу діяльність. Мігайлова судитимуть за статтею карного кодексу, яка стосується зв'язків з ворожими іноземними організаціями і передбачає кару ув'язнення до 15 років. Як відомо, Мігайлов вже раз був суджений за статтею 118 карного кодексу (ворожа пропаганда) і перебув в ув'язненні чотири роки. Його звільнено в 1970 році.

АСТОРІЯ ВШАНУЄ ПАМ'ЯТЬ С. БАНДЕРИ

Асторія, Н.Й. — Відділи ООЧСУ, ОЖ ОЧСУ і Осередок СУМА в Асторії повідомляють, що в неділю, 13-го жовтня ц.р о год. 5-й вечором в Домі СУМА при 34-14 31 евеню відбудуться жалобні сходини громадян для відзначення 15-ї річниці смерти сл.п. Степана Бандери і 20-ї річниці загину під большевицькими танками 500 жінок Кінґіру. В програмі сходин: доповідь д-ра А. Бедрія про сл.п. С. Бандеру і Наталії Хоманчук про 500 жінок Кінґіру та виступи сумівців з Осередку СУМА в Асторії дітей Школи Українознавства. Після співаної Служби Божої о год. 10-й буде відправлена Панахида.

„Верховинці" виступатимуть на „Етнічному Фестивалі Танцю" в Джерзі Сіті

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Однією з 15-ох танцювальних груп, які в неділю, 20-го жовтня, розважатимуть мешканців Гудсонського повіту в Стейтовому Коледжі в Джерзі Сіті під час „Етнічного Спадщинного Фестивалю Танцю", буде танцювальний ансамбль „Верховинці" Осередку СУМА в Ню Йорку, під мистецьким керівництвом Олега Ґензи. Цей 32-членний ансамбль, який на цьому фестивалі репрезентуватиме Український Народний Дім у Джерзі Сіті, виконає модерну інтерпретацію нашого традиційного „Гопака".

„Верховинці" в кінці минулого місяця дуже успішно виступали на „Фестивалі Народів" у Трой, Н. Й., а українці нюйоркської метрополітальної округи та Ню Джерзі ще досі згадують їх знамениті виступи під час „Українського Фестивалю" в „Ґарден Стейт Артс Сентер" в червні ц. р.

Спонсорами цього „Етнічного Спадщинного Фестивалю Танцю", що почнеться в 2-ій год. по пол. 20-го жовтня в театрі Марґарет Вілліямс на кемпусі цього коледжу, є Комітет Гудсонського Повіту для Відзначення 200-річчя Незалежности Америки та Програма Етнічних Студій Стейтового Коледжу в Джерзі Сіті.

Координаторці діяльности етнічних груп Клярі Варликовській допомагатимуть, як спів-предсідники цього танцювального фестивалю, Мері Г. Раш від Міжнародного Інституту, Меланія Міляновичь від Українського Народного Дому в Джерзі Сіті та Джон Р. Лаврора від Німецько-Американських Світових Публікацій. Пластун Любомир Білик відповідальний за перебіг програми фестивалю.

На цьому фестивалі будуть виконані танці: українські, народні американські, індіянсько-американські, афро-американські, арабські, філіппінські, німецькі, російські, грецькі, ірляндські, литовські, польські, порто-ріканські, швайцарські і скандинавські.

В склад Етнічного Комітету Гудсонського Повіту для Відзначення 200-річчя Незалежности Америки входять українці: Адам Тізійо, Олесь Блаґітка та Меланія Міляновичь від Українського Народного Дому; Володимир Білик від Відділу УККА; Галина Білик, Євгенія Єнсен, Стефанія Штомпіль і Дарія Кравченюк від Союзу Українок Америки; Дмитро Вох, Леся Кахнич, Ірина Цьолко від СУМА; Люба Білик і Любомир Білик від Пласту.

ВІДКРИТО НОВІ „БЕРЕСТЯНІ ГРАМОТИ"

Новгород. — Тут продовжуються археологічні розслідування і розкопи, у висліді яких відкрито, як інформує „Правда" з 5 жовтня, 12 додаткових „берестяних грамот", тобто документів з княжої Київської доби у Східній Европі. Одна з нововідкритих „берестяних грамот" є довжиною на півтора метра і в ній є поданий заповіт боярина, який мав посілості за річкою Шелонью.

Як відомо, „берестяні грамоти", відкриті у Новгороді кинули чимало нового світла на соціяльно-політичний устрій в добі Київської Руси.

СЛОВО РІДНЕ, МОВО РІДНА...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

на дуже добре свідчить про українську громаду в Америці — так про тих, які творять науку (а це річ не легка і складна), як і про тих, хто піддержує той центр своїми пожертвами.

Важливости цієї справи не можна переоцінити, її навіть не можна з чим-небудь порівняти. Бо це виїнятковий випадок...

З відповідей дорогого гостя — професора виразно виникає, що за короткий час свого перебування в Гарварді він відкрив тут двоє Попелюшків: для своїх студентів і для учасників його доповідей — Попелюшку красуню, українську мову, а для себе самого — Попелюха, Гарвардський Центр Українських Студій.

Треба вірити, що це захоплення установою ГЦУС проф. М. Лесева і всіх майбутніх гостей - педагогів ще многократно зросте, як буде остаточно завершений і пущений на повний хід Український Науковий Інститут Гарвардського Університету (УНІГУ), де численні українські науковці опрацьовуватимуть потрібні для науки україністики підручники - посібники та книги про Україну на всіх важливих мовах світу. З Гарвардським розпізнавчим знаком на обкладинці, ці книжки легко знайдуть дорогу до всіх університетів і бібліотек світу, а там знайдуть довір'я його студентських і наукових кіл.

Ми віримо, що Бог і добрі, розумні українські люди — люди праці і жертви для рідної справи — допоможуть осягнути цю преважливу ціль: зібрати потрібні на повне вивінування Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету два мільйони долярів до кінця 1976 р.

Тоді американська нація святкуватиме 200-річний ювілей своєї політично - державної зрілости „з новим і праведним законом Вашингтона".

Американські українці не пропустять цієї нагоди, щоб перед найбільш волелюбною нацією й цілим світом задемонструвати свою і свого українського народу зрілість до державного життя. Такою доказом - демонстрацією буде завершення Гарвардського Центру Українських Студій власним Науковим Інститутом.

В борні за українську правду і право на державне життя України створення такого духового фронту на Олімпі американської науки — це "conditio sine qua non": умова без якої не може бути успіху...

Земляки Великого Каменяра зустрілися на Верховині

Верховина, Глен Спей, Н. Й. Коло 150 колишніх мешканців Дрогобиччини зустрілися у днях 14 і 15-го вересня на оселі УРС „Верховина" на 4-му земляцькому з'їзді. Голова Центрального Комітету Дрогобичан — інж. В. Осередчук, відкрив з'їзд, вітаючи учасників. Молитву провів о. І. Мак. Потім голова Центрального Комітету прочитав список 21 померлих дрогобичан, а приявні повстанням з місць і однохвилинною мовчанкою вшанували їхню пам'ять.

Після ухвалення порядку нарад з'їзду звітувала управа ЦКДрогобичан. Інж. В. Осередчук, що був головою від 1970 р. з'ясував початкові труднощі, що їх переборено завдяки жертвенній співпраці активних членів Центрального Комітету і об'єднання. Д-р Л. Луців, головний редактор збірника, і д-р В. Верган, технічний редактор, вклали багато праці над зібранням матеріялів опрацюванням і виданням книги „Дрогобиччина — земля Івана Франка", що має 840 сторінок і 201 знімок. У цій праці багато допомогли: інсп. П. Лопата з Австралії, д-р Метіль з Боффало, Є. Гутович, п. Р. Тустанівський з Детройту, А. Гладилович з Монтреалю, мґр І. Витвицький і М. Івасівка з Ню Йорку та ін. Вкінці прочитано листа від мґра І. Скочиляса з Філядельфії. Фінансовий звіт здавав скарбник мґр В. Колінко. Зібрано 17,778.50 долярів на видання книжки. Друкарня коштувала 7,502 дол. Після заплачення інших видатків у касі є 3,961 дол. Секретарський звіт здавав М. Курчак. Голова Ред. Колегії, д-р Л. Луців, і д-р В. Верган здавали звіти з редакційної праці.

Від Контрольної Комісії звітував інж. О. Лазор. Контрольна Комісія знайшла все діловодство й касові книги в порядку та поставили внесення на уділення абсолюторії уступаючій управі, з признанням за пороблену велику працю.

Д-р В. Лев, голова Комісії Реґіональних Дослідів і Публікацій при НТШ, привітав з'їзд, висловив признання за цінну й вартісну книгу про Дрогобиччину, та підкреслив потребу збірки матеріялів з історії нашого поселення в Америці та конечність видання їх для збереження нашої ідентичности, вкладу нашої праці в розбудову ЗСА.

В дискусії промовляли: Клисяк, інж. В. Флюнт, мґр В. Черевко, Стеців, ред. І. Дурбак і ін. Одноголосно схвалено внесення Контрольної комісії.

На внесення інж. А. Гладиловича переобрано управу в такому самому складі. Деякі зрезиґнували. До нової управи ввійшли: голова — інж. В. Осередчук, заступник голови — Є. Гутович, секретар — М. Курчак, скарбник — М. Івасівка, д-р Л. Луців і д-р В. Верган, мґр І. Витвицький, В. Соболта; Контрольна комісія: інж. В. Яців, інж. О. Лазорко і Я. Циханська. Потім обрано Резолюційну комісію під проводом ред. В. Вергана. Вирішено продовжувати працю ЦКД, збирати матеріяли для видання II тому, плекати земляцькі традиції, товариське співжиття, допомагати морально й матеріяльно потребуючим старшим, опікуватися молодими талантами дрогобицького роду.

Увечорі о 7-ім год. почалася мистецька частина з'їзду, що її змонтував і вів мистецький керівник, колишній актор українського театру у Львові, Михайло Івасівка. Оля Осередчук проспівала дві пісні: „Білі троянди" і „Кирпата", при фортепіяновому супроводі М. Геча. Відтак інж. В. Осередчук відіграв на гавайській гітарі: „Осінь", „Дністрянка" та баркаролю, при фортепіяновому супроводі Дарія Оріховська та Оля Голубінка - Енгельбрехт. Оля Осередчук проспівала: „Гори Карпати" й „Виростеш ти сину", рівночасно акомпаньюючи собі на бандурі й гітарі. Вкінці письменник Микола Понеділок, з питомим йому „козацьким гумором" розказав гумореску про Дрогобич, що відіграв немалу ролю в його скитальській мандрівці. Його неперевершений гумор і сантимент до Дрогобича сплелися разом у зворушливий салют для рідного міста багатьох учасників з'їзду. Всі мистецькі точки були на високому рівні, а приявні не жаліли довготривалого оплесків для всіх виконавців програми та її заповідача.

Бенкет почався о год. 8-ій молитвою, що її провів М. Курчак. Голова Резолюційної комісії д-р В. Верган, прочитав резолюції, що їх схвалено одноголосно:

— четвертий Дрогобицький з'їзд, — як частина українського народу — щиро вітає вільний український нарід і всіх дрогобичан в Україні та у вільному світі, бажає їм дочекатися визволення України;

— 4-ий з'їзд Дрогобичан щиро вітає Верховного Архиєпископа, всіх наших Ієрархів, провідників і членів українських організацій;

— вітає всіх українських діячів в Україні, що ставлять чинний опір комуністичному поневоленні та насильному московщенні;

— закликає всіх дрогобичан у вільному світі до праці в реґіональному секторі та в українських організаціях для добра України;

— 4-тий з'їзд дрогобичан гостро протестує проти нелюдської поведінки комуністичного уряду проти українських дисидентів, зокрема Валентина Мороза і Леоніда Плюща.

Далі ред. В. Верган прочитав привіт від Блаженнішого Патріярха, Кир Йосифа І, що його вислухали стоячи та схвалили вислати привіт від з'їзду, прочитав привіти від д-ра Гнатова, інж. Мінчака й ін. Усні привіти склали: проф. Р. Чубатий від Братства УСС і Ярославського Комітету, ред. І. Дурбак від Головного Комітету Теребовлян і мґр В. Колінко від Т-ва „Бойківщина". Свалено вислати привіт до ген. хор. Р. Дашкевича. Д-р В. Верган прочитав гумореску про Дрогобич Р. Татарського. Інж. В. Флюнт розказав про свої переживання в Чілє. Дир. М. Харина привітав учасників з'їзду від Оселі УРС — „Верховина". Потім відбулася забава з танцями при звуках оркестри „Єшан".

У неділю 15 вересня о. Р. Бялецький, відправивши Службу Божу, сказав проповідь з приводу з'їзду та відправив Панахиду за померлих дрогобичан. Співав хор учасників з'їзду. Потім відбулася спільна знимка й роздача книжок. На з'їзді був Василь Франко братанич Івана Франка, що написав цікавий спомин у дрогобицькому з б і рнику. „Дрогобиччина — земля І. Франка" — це велике досягнення Центрального Комітету Дрогобичан і його членів, що дуже прислужилися своїй вужчій батьківщині, цінній частині нашої Великої Батьківщини — України. Учасники з'їзду перебули два дні серед дружньої атмосфери, набулися зі своїми рідними, земляками, й товаришами долі й недолі, з почуттям добре сповненого обов'язку супроти рідної Дрогобиччини.

І. Дурбак

Японець правдоподібно буде губернатором Гаваїв

Гонолюлю. — Джордж Арійоші, син японських іміґрантів, здобув номінацію Демократичної партії на пост губернатора стейту Гаваї. Таким чином він правдоподібно буде першим американським губернатором орієнтального походження, бо населення Гаваїв переважно голосує за кандидатами Демократичної партії. Джордж Арійоші, адвокат по фаху, служив на посту заступника губернатора протягом 4-ох років, а від жовтня 1973-го сповняв обов'язки губернатора, бо губернатор Джон Бирнс захворів на недугу рака. У цьогорічних листопадових виборах кандидатом Демократичної партії на пост заступника губернатора буде Нелсон Дой, який також є японського походження.

Пам'яті Мирона І. Шияна

Кінець був, контрастами фактів, несамовитий: в п'ятницю 21-го червня 1974, зібрані на кінцеві іспити учні і вчителі Українського Музичного Інституту в Клівленді — Огайо, ждали на свого вчителя — екзаменатора класи скрипки, Мирона Шияна, а в той час він уже цілий день лежав у домовині похоронного заведення. А, як афіші в притворі церкви св. Йосафата, в поблизькій Пармі, закликали людей іти тієї суботи 22-го червня, на концерт - попис згаданих учнів до Парма Сініор Гайскул — названого вчителя виносили з цієї ж церкви в домовині, супроводжаючи його в останню путь на цвинтар св. апп. Петра й Павла.

Подібно незвичний, хоч уже не трагедійний, був інцидент після панахиди, в п'ятницю: автора цього спомину задержала група жінок і просила допомогти їм розв'язати загадку: до якого українського політичного угрупування, чи середовища, належав Покійний?

Відповідь на це питання була нелегка. Всі знали бл.п. Мирона, як скрипаля - віртуоза, що радо виступав на імпрезах усіх товариств і організацій Клівленду, Лорейну, Акрону й інших громад, які його до участи запросили (понад 60 імпрез, за які не взяв ні одного цента). Його оркестра грала на весіллях і забавах різних українських людей і товариств. Нікому М. Шиян не засуджував за його погляди й ідеологічну приналежність, нікого не вихваляв. Як українська людина й музик болів дисгармонією й дисонансами в нашому громадсько - політичному житті — і це все. Навіть у своїх, інколи кріпких закрипкою сентенціях, анекдотах і жартах, якими зганяв із серця свої громадські жалі - болі, тримався загальногромадського, чи національного групу й мірила. Такий портрет закруглювався образом Мирона - християнина, який, зі своєю сідоглавою матір'ю під руку, часто приступав до Сповіди і св. Причастя в церкві.

Як такого знали його громади Великого Клівленду й околиць, як такого у своїй — нанизаний філософічними апострофами — проповіді прощав свого парафіянина Мирона в останню путь парох церкви св. Йосафата, о. Ярослав Сірко.

Світоглядно - ідеологічно приналежність Покійника виявилася у день похорону: домовина в церкві й на цвинтарі була вкрита прапором Організації Державного Відродження України (ОДВУ) — як тихого, але активного і здисциплінованого члена цієї Організації славив бл.п. Мирона дир. Микола Бігун, прощаючи його від ОДВУ, Українського Націоналістичного Руху та Комітету Стрийщини. Дальші надгробні промовці віддзеркалювали ділянки громадської праці Покійника: від хору „Дніпро", від церковного хору св. Йосафата, під головуванням д-ра Т. Антоновича, та оркестри „Дніпра" — всіх трьох ансамблів, які веде диригент Євген О. Садовський, а в яких співав, чи виступав, як перший скрипаль, бл.п. Мирон — прощальне слово виголосив інж. Роман Трешньовський, а від Українського Музичного Інституту, Клівленд — вчителька й директорка Ірина Винницька. Учениці цієї школи принесли чудові вінки квітів, а в листах подяки — свої серця.

Мирон І. Шиян

Бл. п. Мирон Іван Шиян народився 11-го травня 1919 р. в місті Стрий, Західня Україна, в патріотичній родині адвоката й корифея театрального мистецтва, д-ра Івана Шияна та Олени з Яцкевичів. Початкову й середню — гімназійну, а заразом і музичну освіту здобув у Стрию, де оснував і вів хор ревелерсів.

Родина намовляла „малого Мирона", щоб ішов за (передчасно померлим) батьком і студіював право. Син пішов слідами батька — але . . . не слідами батька - адвоката, тільки батька - мистця (д-р Іван Шиян мав талант першорядного актора характеристичних ролі). У Львові Мирон студіював у Музичному Інституті ім. М. Лисенка музику, а водночас — німецьку й англійську мови. Свою музичну освіту заокруглив після приїзду до Америки в „Клівленд Інститют ов Мюзік", у якому потім, як учитель, викладав теоретичні предмети і здобув собі високу оцінку американських музичних кіл як спеціяліст музичного аранжування й інструментації. Після приїзду до Америки (1949) першим його публічним виступом було скрипкове соло на Конвенції УНСоюзу 1950 р.

З уваги на довголітні воєнні й повоєнні екзистенціяльні клопоти та коротке життя, бл.п. Мирон не міг залишити музичної спадщини. Опрацювавши й видавши декілька творів та грамофонних платівок, забирався до поважнішої творчости — як несподівана смерть раптом перетяла нитку його плянів і самого життя, якому судилося бути недокінченою симфонією.

Потойбіч буття бл.п. Мирон Іван Шиян мріє - снить про симфонію праці всіх українців для однієї спільної мети. Численні листи й дедикації для нього від його вихованців — яких у самому тільки Клівленді випустив сім десятків, свідчать про те, що в такій симфонії він за життя брав участь. Випускниця Катруся Шолудько у своїй дедикації, з 1966 р. пише: „Дарую свое фото на згадку Вам — (як) одному з найкращих моїх учителів, якого я мала в своєму житті; який не тільки дав мені багато знання й допомоги в музиці — але також і у вихуванні мене в українському патріотичному дусі".

Такі дедикації доказують, що життя передчасно згаслого мистця і педагога Мирона І. Шияна було недаремне.

О. Гайський

Нові видання Українського Історичного Товариства

(П.С.У.І.Т.) — У серії УІТ Історичні Студії появилися наступні праці українських вчених:

Олександер Оглоблин: Проблема схеми історії України 19-20 століття, Мюнхен-Ню Йорк, 1973 (ч. 10, ціна 1.50 дол.)

Теодор Мацьків: Україна в звітах англійського посла з Москви (1705-1710) Мюнхен- Ню Йорк, 1973 (ч. 11, ціна 1.50 дол.).

Любомир Винар: Питання походження полковника Максима Кривоноса, 1973 (ч.11, ціна 1.50 дол.).

Михайло Ждан: Романовичі і Німецький Хрестоносний Ордер, 1974 (ч. 14, ціна 1.50 дол.).

У зв'язку з 10-ти літтям історичного журналу появився історичний нарис Любомира Винара: Десятиліття „Українського Історика" 1963-1973 (Ню Йорк, 1974, ціна $2.50). Дане видання включає окремий додаток-покажчик змісту „Українського Історика за десять років (1963-1973) опрацьований Мартою Воляник. Крім того окремими відбитками появилися наступні статті: Олександер Оглоблин: „Два портрети діячів Мазепинської Доби", 1973 (ціна 1.00 дол.), Борис Мартос: Перші кроки Центральної Ради, 1973 (ціна 1.00 дол.) і Олександер Оглоблин: Проблема Українських зв'язків Т. Шевченка, 1974 (ціна 1.00 дол.). Для замовлень проситься додати 30 центів на пересилку. Замовляти згадані публікації можна в Адміністрації „Українського Історика":

„The Ukrainian Historian"
P. O. Box 312
Kent, Ohio 44240

Жива чикагівська громада

Одержуємо запрошення на парохіяльні святкування наймолодшої української парохії свв. Володимира і Ольги в Чикаго. Заплянувані святкування — це сьомий з черги парохіяльний фестин під знаком „Подякуймо Господеві за довершене діло!"

Тож в означений день, 1-го вересня вибираємося цілою родиною на фестин, який відбувається серед дерев Ваза парку, розташованого біля містечка ст. Чарлес.

На парковій площі застаємо сотки запаркованих авт. Незабаром спостерігаємо велику кількість парохіян, які засівши за численними столиками, дружньо розмовляють між собою. Інші знову терпеливо очікують в безконечних черґах, за традиційно-українськими обідами, що приготовили пані зі Сестрицтва Покрови пресвятої Богородиці та з Організаційної комісії парохіяльної Ради. Голова Сестрицтва мґр О. Городиловська пильно стежить, щоб усі гості були задоволені.

Далі спостерігаємо новозбудовану плятформу, на якій саме голова Ділового комітету інж. С. Голяш починає лицитування гарних предметів, як вишивані подушки, української керамік і іншого.

Ще далі, вже майже над берегом ставка бачимо павільйон. Там саме українська молодь, змагаючись, мабуть, із старшими, забавляється під звуки української оркестри „Каравана" під керівництвом п. Читербока. На прибічних довжелезних лавах засіли, наймолодші гості на фестині, які зі захопленням слідкують за дією, що розвивається перед їхніми очима. Тут також не бракує статечних дідусів та сивоволосих бабусь, які замрійно також стежать за танцюючими розбавленими парами чи групами. А час до часу й вони витанцьовують коломийки.

Незабаром парох о. крилошанин М. Бутринський, запросив своїх численних парохіян до спільного співу. Залунали слова добре знаних українських народних пісень, веселого чи напевмілому сумного жанру. Отець М. Бутринський виказався правдивим пастирем українських душ, сіючи зерно любови між присутніми; цей спільний спів під проводом настоятеля єднав сотки парохіян. Наступного дня, в понеділок 2-го вересня, святкування продовжувалися. Тим разом уже в новозбудованій залі свв. Володимира і Ольги.

Приємно здивовані застаємо тут залю виповнену по береги парохіянами та гістьми. А треба зважити, що це саме вільні дні від зарібкової праці з огляду на державне свято Дня Праці; багато парохіян, користуючи з того, вибралися у відвідини до позаміщевої рідні. а також чимало членів цього собору вибралося на різні з'їзди. Одні на Сумівську оселю, другі на оселю Верховина чи Союзівку біля Ню Йорку. Багато вирушило і в сторону Детройту, де також відбувалися зустрічі. Тож беручи це до уваги, треба признати, що парохіяни дуже чисельно зібралися, щоб відсвяткувати свій фестин.

Святкування почались спільним обідом і відзначенням ім'янин та уродин настоятеля собору свв. Володимира і Ольги о. крил. М. Бутринського. Приємна повість — співав церковний новозасноаний чоловічий хор під диригентурою о. І. Кротеця.

Відтак приступлено до запланованих ігор та виграшу. Гри відбувалися під наглядом парохіян; одна гра для дорослих, а друга, якій можна дати назву „чарівне коло", для дітей. Тут й там було багато радости серед учасників. Також відбувалися виграші „кошиків", цебто кошів, наладованих різними харчами та предметами домашнього вжитку.

Висвітлено також двократно фільм, який був цікавим та надзвичайно вартісним, бо на його стрічці зафіксовано хвилини з життя цієї нової української парохії. На екрані пересувалися образки, які малювали перші кроки будови собору свв. Володимира і Ольги, її перших провідників, які змогли збудити у так великій кількості людей український дух та заохотити до боротьби за наше, українське...

Тут також відбулася лицитація, але тим разом лицитовано торт, якого поверхня пишалася немов українська вишивка!. Це був кулінарний твір п-і Ліщинської.

Тут можна було дістати обіди та різного роду солодощі. Були й напитки в зарядженні членів Братства св. Михаїла.

Під проводом о. настоятеля присутні співали народні пісні. Була тут і мистецька частина, в якій виступало жіноче тріо „Незабудки", що діє при парохії свв. Володимира і Ольги.

Час на велику виграшу.

Переглядаючи довгу листу виграшів, приємно спостерігати, що організатори подбали про те, щоб для виграші включити якнайбільшу кількість найновішого видання різного роду українських книжок. Це варта наслідування!.

Тож, підсумуючи наші враження з переведених дводенних святкувань у соборі свв. Володимира і Ольги, мусимо признати, що члени цієї парохії щораз більше активізуються. При цій же парохії існує Театральна Студія Молоді під мистецьким керівництвом п-ва Цепинських. Поминаючи вже їхні дотеперішні осяги, як постанову п'єси „За сестрою", кількакратне влаштовування „Миколаївських зустрічей" із українською чикаґською дітворою, а недавно успіхи — здобуття першого місця на фестивалі у стейті Кентакі.

А коли до того додати ще більшу чи меншу діяльність інших чикагських українських парохій, товариств, молодечих організацій, то оправдано можна говорити про живу чикагську громаду.

Катерина Домашевська

ТЕРОРИСТИ ЗІРВАЛИ БОМБОЮ ПАМ'ЯТНИК ДЖОНА КЕННЕДІ

Ля Паз, Болівія. — Невідомі терористи зірвали у вівторок, 8-го жовтня сильною бомбою пам'ятник кол. президента ЗСА Джана Ф. Кеннеді в середмісті Ля Паз в Болівії. Статую покійного президента Кеннеді подарував був свого часу Болівії американський уряд.

Жертв в людях в часі вибуху не було.

ГЕНЕРАЛ ВЕСНД ЗАПРИСЯЖЕНИЙ НА ПОСТ ШЕФА ШТАБУ АРМІЇ

Вашингтон. — У понеділок, 7-го жовтня, генерал Фредрик Веснд був заприсяжений на пост шефа штабу Армії. Церемонію заприсяження перевів в Пентагоні секретар оборони Джеймс Шлесінджер. Попередником генерала Веснда на пості шефа штабу Армії був генерал Крейтон Абрамс, який помер на недугу рака 4-го вересня ц. р. Генерал Веснд досі служив на пості заступника шефа штабу.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА, 12-го ЖОВТНЯ 1974 р.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Збори В-ва св. Володимира 130 Відд. о год. 5-ій по пол. в новім приміщенні при 100, 2-га Авеню. Проситься чл. прибути. — Ю. Юрків, секр.

НЕДІЛЯ, 13-го ЖОВТНЯ 1974 р.

ДЕТРОЙТ, Міш. Місячні збори Т-ва Запор. Січ 75 Відд. о год. 1-ій по пол. в залі УНДому при вул. Мартін. Проситься чл. прибути та вирівняти вкладки. — С. Леськів, рек. секр.

НЕДІЛЯ, 20-го ЖОВТНЯ 1974 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. Йосафата 217 Відд. о год. 2-ій по пол. в Укр.-Амер. Клюбі. На порядку: 80-літній ювілей УНС, позичка на дім УНС та збирання чл. вкладок. Збори відбуваються що 3-тя неділя по 1-ім. — К. Шевчук, гол.; Т. Кубрик, секр., Ст. Мартинюк, касир.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. М. Грушевського 219 Відд. в неділю, год. 10-11 ранку в залі Укр. Православної Церкви, Ірвінгтон Аве., Мейплвуд, Н. Дж. — Марія Юров, секр.

ТАРЗАН, 7191. НЕБЕЗПЕКА!!!

IF I THOUGHT LUANDA WAS A MYSTERY DURING DAYTIME—IT IS REALLY SOMETHING AFTER DARK!
GIVE ME THE JUNGLE, ANYTIME, PETER...
...WHERE YOU KNOW YOUR ENEMIES—AND ARE EVER ALERT FOR THEM!
HEADS UP!... PETER!!

Якщо я думав, що Луанда є таємничою під час дня, то тим більше після заходу сонця!

Я, Петре, волію джунглі, де знаєш своїх ворогів і ти...

...де знаєш своїх ворогів і ти Петре!!!... Поглянь вгору!!!